

ARDEALUL

ECONOMIC • POLITIC • SOCIAL

ABONAMENTE:

Particulari . . . . . 1 an 6 luni
700 950
Autorități, bănci și întreprinderi in-
dustriale și comerciale 1000 500
Publicații em.-patrat . . . . . Lei 10.

Director:
TRAIAN CHIRILĂ

Redacția și administrația
Str. Minerva No. 7.
CLUJ. TELEFON 444

Unificarea prețului la cu- rentul electric

În 16. Mai a. c. a avut loc adunarea generală a „Reuniunii Uzinelor Electrice de pe teritoriile alipite din România”, în sala de ședințe a primăriei din Cluj. Delegații tuturor Uzinelor Electrice din Ardeal și Banat au luat parte la aceasta adunare generală, a carei ordine de zi la produs și vii discuții în cercuri interesante din provinciile noastre.

În discursul de deschidere a adunării generale la care au fost de față și autoritățile din Cluj, d. Dochler directorul Uzinelor Electrice din Sibiu și președintele Uniunii face apel către toți cei de față și către conducătorii tuturor uzinelor din teritoriile alipite în vederea urcării în mod solidar a prețului de unitate a curentului electric, lucru ce a devenit inevitabil din cauza diferitelor motive de ordin economic.

Pentru a putea susține capacitatea actuală a uzinelor, — și pentru a putea face față necesității crescânde cererii de curent electric, uzinele noastre electrice au nevoie de reparațiuni și completări mari, cari astăzi sunt foarte costisitoare, iar pentru acoperirea acestor cheltuieli ne trebuiesc sume enorme — spune d-sa. Atât în timpul războiului, cât și în ultimii ani cari au urmat războiului mondial toate uzinele noastre au suferit foarte mult.

Este lucru cere că, atât municipiile noastre cât și statul în acest timp nu numai că n'au fost în stare să facă noi construcții de uzine electrice și nici completările necesare pentru sporirea capacității furnizării de curent făcând astfel față necesității mereu crescând de curent, dar nici măcar reparațiilor generale ale uzinelor de cari momentan dispunem n'au putut face față în mod satisfăcător.

Avem un exemplu notoriu; acela al Uzinei noastre electrice din Cluj, care stânjesc de mai bine de zece ani, și trece prin atâtea faze, câte consilii, câți primări, câți referenți și câți miniștri de interne, am avut (și poate că vom mai avea) în decursul acestor zece ani dela preluarea regimului încoace.

Mulțumită împrejurărilor și conștiințozității conducătorilor și autorităților nici una dintre uzinele celorlalte orașe n'au ajuns la trista soartă a aceluia din Cluj. Numai puțin este adevărat însă faptul că, nici într'un oraș populația nu s'a sporit atât de subit ca în Cluj, și nicării necesitățile de curent electric nu s'au urcat în proporțiile ca aici devenind astfel uzinele electrice incapace de a face față acestor necesități sporite în timp atât de scurt și în mod rapid.

Toate celelalte uzine electrice din celelalte orașe ale noastre au avut de suferit însă, dacă nu din motive ca cea din Cluj, în urma împrejurării că pe lângă lipsurile cunoscute, prețul de unitate al curentului din întreaga Românie este mult sub paritatea mondială — aproape cu 50 la sută curentul servit de uzinele electrice din România este mai ieftin ca acela al uzinelor electrice din toate țările Europei. — Urcarea prețului de unitate al curentului în măsură echitabilă potrivit necesităților vitale și existențiale ale uzinelor electrice din țară este deci pe deplin justificată, lucru ce este atât în interesul publicului, cât și al uzinelor electrice din România.

Nu mai puțin adevărat este însă faptul că urcare nemotivată și în măsură, care nu are la bază calculațiuni reale ar avea repercusiuni pre-

care chiar asupra producerei curentului, și asupra consumației, căci publicul consumator în cazul acesta și ar reduce pretențiile de consumație la minimul posibil, — sau chiar mulți ar renunța la folosința lui, și aceasta ar aduce pagube enorme atât populației cât și orașelor noastre.

Nu ne indoim însă că atunci când au discutat această chestiune de mare importanță parlamentul tuturor uzinelor electrice din regiunile alipite s'a gândit și la acest lucru și credem că, la o nouă stabilire a prețului unitar al curentului electric în întreaga țară conducătorii uzinelor electrice vor avea în vedere toate aceste împrejurări atât în interesul propriu, cât și pentru a servi publicul cu o lumină și forță electrică ieftină, continuă și bună.

Publicului nostru și autorităților incumbă datoriă d-a nu pune piedeci acestor lucrări de mari importanță, dela cari depinde dacă oare v'om avea mâine lumină și forță electrică necesară uzinelor industriale sau adâncul întunec va cotropi orașele noastre!

Traian Chirilă

Industria națională și gazul metan

De I. Martalogu procurist la Industria
Sârmei S. A. Cluj

Combustibilul a devenit în ultimul timp cel mai important factor pentru alegerea locului de producție. Se referă aceasta îndeosebi la industria metalurgică, deoarece este știut că chiar în țările unde nu sunt minereuri suficiente, există o industrie metalurgică foarte dezvoltată. Problema efinirii costului de fabricațiune a creiat așa numitele trusturi verticale, cari începând dela combustibil posedă toate materiile prime și instalațiunile necesare prelucrării lor, până la cel mai mic articol fabricat. Evident că aceste formațiuni (unități) economice au posibilitatea unei producțiuni cât se poate de raționale, deoarece toate produsele laterale se valorizează până în ultima instanță. Aceste trusturi domină apoi din toate punctele de vedere, având posibilitatea să reguleze producția și să niveleze prețurile în relație mondială și deci să-și asigure o activitate ordonată și prosperă. Ele mai reprezintă și o forță combativă respectabilă, care ori de câte ori este vorba de interesele ramului industrial respectiv, cade greu în cumpănă, față de dispozițiunile și legiferările economice ale țării respective.

Influența lor este atât de mare, încât nici nu se promulgă o lege

fără avizul acestor organizațiuni. În felul acesta ele reprezintă într' devăr un stat în stat.

Din cele expuse mai sus rezultă ce rol ar trebui să joace industria în economia națională a unei țări, și ne da o imagine spre care trebuie să tindă industria noastră națională. Lipsa de concepție în materie de economie politică, vederile înguste ale conducătorilor destinelor acestei țări în politica industrială, absența unei linii de conduită precisă și a unui program evolutiv sănătos legiferarea pripită a diverselor chestiuni vitale, nestabilitatea legilor și aplicarea lor în mod arbitral, șicanele nenumărate, la care se mai adaugă și dezastrul monedei noastre iată un complex de chestiuni cari împiedică dezvoltarea sănătoasă a industriei. Trebuie să recunoaștem că, deși suntem o țară agricolă și că în balanța noastră comercială produsele agricole formează posturile decisive în ceace privește activitatea sau pasivitatea acestei balanțe industria națională și-a asigurat un rol important, în comerțul vieții economice a țării multe din materiile importate până acum din străinătate, și pentru cari plăteam străinătății sume importante, putând fi fabricate în țară.

Cum însă această industrie este încă tânără și are de luptat cu greutățile începutului precum și cu concurența formidabilă a streinătății trebuie să beneficeze de o protecție înțeleaptă și de sprijin efectiv cel puțin pentru început.

Deoarece tehnica nu stă pe loc mașinăriile și procedeele de fabricațiune evaluând continuu trebuie să ținem și noi pas cu streinătatea dacă nu vrem să dispărem. Or aplicarea noilor metode, instalarea mașinilor moderne, cari toate tind spre mecanizarea producției și deci mărirea ei pe lângă reducerea costului de fabricațiune sunt în funcțiune de capital.

Pe lângă acest capital de investiție mai este nevoie și de un capital rulant considerabil, de care tânără noastră industrie nu dispune astăzi, fiind în aceasta privință tributara băncilor.

Ce sume enorme reclamă serviciul de dobânzi se poate vedea din bilanțurile anuale ale întreprinderilor industriale. Ca exemplu servească cazul unei societăți care pe lângă un capital social de 15 milioane și un capital de rezervă de 12 mil. a plătit dobânzi în valoare de 8 milioane lei.

Și acum să ne reîntoarcem la stările specifice ale industriei din câmpurile de gaz metan din Transilvania. Cunoșcătorii problemei de gaz natural știu bine că după expertizele și evaluare cantităților de gaz metan din basinal transilvănian, făcute de către americani, nici Anglia, nici America nu s'au angajat la exploatarea acestui bun și că în cele din urmă statul maghiar a încheiat un contract cu Deutsche Bank, contract care din cauza războiului mondial n'a putut fi executat. Cauza pentru America a refuzat plasarea de capital pentru exploatarea gazului metan era cantitatea prea mică, după părerile lor, care nu merita investițiuni atât de mari și costisitoare. Cu un cuvânt dânsii nu vroiau să ia asupra lor rizicul unei exploatări, de și cantitățile evaluate se cifrează la cca 72 miliarde m³, ceace după d. inginer Lazar Vasile ar corespunde unui echivalent de carbuni de Petroșeni de cca 12 milioane vagoane, cantitate care asigură combustibilul pe timp de 100 ani, totuș nimeni nu poate da asigurări precise că basinal nu se va epuiza mai curând.

Mai toate întreprinderile cari au luat aici ființă înainte și după război, au fost atrase de mirajul efinătății gazului metan. Efinătatea și contractele de lungă durată, precum și forma ideală a combustibilului, puritatea acestuia, au fost factorii principali cari au determinat înființarea acestor întreprinderi.

* Date fiind aceste condițiuni, industriașii au luat asupra lor riscul unei epuizări a sondelor și chiar și

perderea capitalului investit pentru conducerea și exploatarea termică a gazului, iar pentru cazul unei treceri la alt combustibil, toate speșele ce le reclamă transformarea instalațiilor existente. Va să zică combustibilul a fost dător de ton la creiere acestor industrii și toate calculațiunile de rentabilitate s'au bazat pe prețul inițial contractat. Știut este că contractele nu au fost respectate, prețul de gaz metan urcat în mod arbitrar și constant. Trebuie să intercalăm că, comercializarea câmpurilor de gaz metan a fost cea mai mare greșală care s'a putut face, deoarece statul ar fi putut să exploateze acest combustibil fără să aibe un aparat administrativ enorm și atunci evident că această comercializare s'a făcut numai din motive de acaparare ale bogățiilor Ardealului.

Ce politică de prețuri și peste tot industrială urmărește Societatea Națională de Gaz Natural, continuând metodele practicate de guvernele trecute, se poate vedea din faptul că la prețul de cost se adaugă 500—600%. Aceasta numai protecție nu poate fi numită și dacă se continuă cu aceste metode, fatal trebuie să mergem spre desființare. În loc ca statul să acorde toate avantajele ce se impun, ca prețuri de gaz convenabile, reduceri de tarif pe C. F. R. scutire de impozite, prime de producție și export, scutire de taxe vamale etc., — ceeace ar însemna adevărată încurajare, — trebuie să asistăm neputincioși la toate măsurile potrivnice acestor principii.

Societatea Națională de Gaz Natural se pune pe punctul de vedere foarte comod că ea numai drepturi are, fără obligațiuni. Astfel în ultimii ani nu s'a făcut nici o sondă nouă. Conducele de gaz găsindu-se într-o stare precară n'au fost reparate deloc, cu toată că să plătesc taxe de întreținere și gazul se varsă în cantități tot mai mari în văzduh.

Aceste cantități se pun în spinarea industriașilor ca pierderi pe conductă, tot cu prețul enorm de urcat și nu cum ar fi natural pe prețul de cost. Pe lângă acestea, Societatea Națională de Gaz Natural este intransigentă în ceea ce privește plata gazului consumat și nu odată s'a întâmplat că neplătind la ora fixă industriile respective a fost expuse la închiderea gazului.

Toate aceste împrejurări au contribuit la faptul că după 1923 nu a luat ființă aproape nici o întreprindere în câmpul de gaz metan, acesta din urmă ne mai prezentând nici o atracție și nici un avantaj deosebit. În schimb s'au înghiebat în alte regiuni nenumărate fabrici de importanță o însemnată cum este exemplul Primei Fabrici pentru Laminat și Tras Metale din Brașov.

Societatea Naț. de Gaz Natural abuzează de situația de monopol, neavând nici o concurență, și dictează prețurile după bunul ei plac. În privința aceasta egoismul și neglijarea completă a intereselor consumătorilor sunt leitmotive dominante. Totuș dacă stările actuale vor dăinui prea mult și societatea va urca din nou prețurile, concurența va trebui să se invească, fie în formă de curent electric, fie în aceea de țifei, cărbune sau alt combustibil, prin introducerea cărorora industria își va recâștiga libertatea, continuitatea pro-

ducției și posibilitatea reglementării ei după trebuințele piștei. Căci pe deoparte industriașul este obligat prin contract a consuma anual o anumită cantitate de gaz metan, dar pe de alta nu i-se asigură debitul necesar funcționării fabricelor. Intrebuințând alt combustibil își va crea și o bază sigură de calculație, evident supusă și aceasta fluctuațiilor cauzate de evenimente economice, dar nu de proceduri arbitrare.

Se trecem la partea specială. Presiunea în conducta principală fiind în continuă scădere, s'a întâmplat tocmai iarna trecută că consumul de gaz natural a suferit restricțiuni și și reglementări cu totul nepermise și arbitrare. După multe pertractări (noi am fost constrânși să schimbăm) orariul a fost schimbat în așa fel, că de ex mașina cu aburi care acționează laminorul Industriei Sârmei nu poate funcționa decât dela ora 14 înainte. Acest orar nu poate conveni muncitorilor, cu cari firma are încontinuu diferențe.

Pentru iarna viitoare ni s'au pus în vedere și mai frumoase perspective, adică de a nu putea lucra de loc. Se zvonește că prin acest procedeu urmează să fie siliți industriașii interesați a instala un compresor nou la Sărmășel, al cărui valoare se ridică la cca 150 milioane. Natural Societatea Națională de Gaz vrea să participe cu nimic la această investiție, care va cadea exclusiv în sarcina industriașilor. Prin instalarea compresorului Societatea Nat. de Gaz Natural ar fi dispensată pentru un timp oarecare de a face sonde noi și este drept că sondele existente ar fi menajate, totuș dela un timp încolo este inevitabilă crearea de noi fântâni, pentru că presiunea ar scădea

la un moment dat la zero, și atunci și compresorul n'ar fi decât un agregat inutil. De remarcat este că contractele încheiate nu reprezintă un contract tip și ele au fost făcute dela individ la individ, conținând diverse stipulațiuni. Așa de ex. industriale atașate sondei de Sărmășel plătesc gazul ab locul de distribuție și se socotește cca 15 la sută pierdere pe conductă, plus speșe de întreținerea conductei, Odată instalat compresorul, aceste pierderi vor fi urcate și până la 25 la sută, pe care tot industriașii vor trebui să le suporte. Un alt inconvenient reprezintă diversitatea contoarelor de gaz, dând naștere la fel de fel de conflicte între consumatorii și Societate. Pentru a înlătura aceste diferențe consumatorii s'au declarat dispuși să instaleze un ceas de control chiar la locul de distribuție. De sigur Societatea însă nu acceptă acest lucru.

Pentru a preîntâmpina dezastrul spre care merge industria din regiunea gazului metan, nu vedem alt mijloc decât a face colectiv demersurile necesare și a nu da îndărăt până când factorii competenți nu vor fi convinși de situația precară creată industriei și de necesitatea măsurilor ce trebuiesc luate pentru reglementarea distribuției gazului metan, odată pentru totdeauna. Numai realizându-se cererile juste ale industriașilor consumatorii de gaz se poate asigura o dezvoltare sigură și întărire reală a industriei oropsite. Tocmai deaceia trebuie să luptăm cu toate mijloacele și toată energia asigurându-ne concursul tehnicienilor cunoscători ai problemei, precum și sprijinul economiștilor cu reputație. Prin presă, în parlament, prin memorii, prin delegațiuni trebuie să popularizăm această problemă, să facem să fie înțeleasă și soluționată echitabil pentru ca industria să se ridice la rangul care i se cuvine în cadrul economiei statului național.

Situația intolerabilă a pieței devizelor Un nou demers al băncilor

Reprezentanții ai băncilor bucureștene autorizate de a face comerțul de devize, s'au întrunit ieri, după amiază pentru a examina situația intolerabilă creată târgului de devize, prin refuzul Băncii Naționale și a Sindicului Bursei de a ține seama de gravele inconveniente ce decurg din fixarea cursurilor la un nivel mai jos decât cel al cursurilor leului pe piețele străine. Devizele furnizate de Banca Națională sunt cu mult prea puține pentru a satisface cererile îndreptățite ale comercianților și industriașilor, cari au de făcut plăți în străinătate, iar exportatorii refuză de a vinde devizele din posesiunea lor pe un curs mult mai jos decât îl pot obține pe piața.

Prelungirea acestei situații poate aduce mari negube creditului țării, căci toți comercianții cari au contractat obligațiuni nescrise de plată în străinătate, sunt azi puși în imposibilitate de plăți la termen datorite.

Or, în această situație se găsesc mai toți debitorii români, căci este știut că furnizorii străini vând clienților lor deschis, singurul document, fiind doar factura. Cum Oficiul de control nu recunoaște decât obligațiunile decurgând din documente comerciale, protestabile, cei cari nu se găsesc în această situație nu pot cumpăra devizele necesare, sau le capătă

în comerțul clandestin, plătind cursuri mult mai mari și înfruntând riscuri multiple.

Multă vreme nu va putea fi menținută această situație, căci de îndată ce creditorii străini se vor vedea din nou în fața comerțului român insolubil, toată truda și sacrificiile depuse pentru refacerea creditului nostru vor fi risipite iar leul cel d'întâi, va avea să suporte urmările nefaste ale greșelilor ce se fac din lipsă de înțelegere a realităților.

În consătuire de ieri reprezentanții băncilor au căzut de acord să întreprindă un demers pe lângă Banca Națională și Sindicul Bursei, cerând acestora să fixeze cursul devizelor mai apropiat de parietatea lor după cota leului în străinătate.

Cu leut la Londra la 1315, cursul de 1300 pentru lira stelină la București ar putea determina deținătorii de devize de a le vinde băncilor, astfel ca acestea să fie în măsură de a satisface cererile înțeles. Oficiul de control ar trebui să cumpănească mai bine normele după cere refuză sau aprobă cererile de devize dând puțință celor cari au de făcut plăți în străinătate de a căpăta devizele necesare. Sunt mijloce multiple de a exercite un control efectiv, astfel ca speculanții să fie înlătunați dela operațiunile de devize.

„Cine muncește și creiază este un bun cetățean“

O declarație a subsecretarului de stat d. Manoilescu

La vorbirea de program ce a ținut-o subsecretarul de stat dela finanțe, d. Manoilescu la Satu-Mare, a făcut și o declarație, care a produs o impresie excelentă în toate cercurile minoritare.

O reproducem aci în tocmăi:

— Guvernul nou a rupt cu totul cu acea politică a vechiului guvern cari provoca o înăsprire a relațiilor între naționalități. După părerea noastră, aeela este un bun cetățean, care muncește și creiază, fie numele lui Kovács sau Popescu sau Rosenberg... Ori cine o fi, ori unde o fi, în orice colț de țară ar fi, — îndată ce săvarisește o muncă cinstită Dumnezeu să-l bine cuvintese.

La banchetul ce a urmat subsecretarul de stat și a început toastul în limba română, a continuat în nemțește și a terminat cu o urare în limba maghiară pentru pacea frățască între cele trei națiuni cari locuiesc aceasta țară.

De a ceia a produs o excelentă impresie în rândurile minorităților aceste declarații ale subsecretarului de stat dela finanțe — fiindcă vădește concepția de european.

Lumea începe să se cam sature de frazeologia patriotică, națională, sub care se ascund interese de partid sau chiar personale.

Și de aceia place acel semn închinat muncii productive și creatoare.

Și ori ține produce în țara noastră o muncă utilă, cu rezultat pipăbil, fie el ungar, sas, evreu, român, mai mult contribuie la întărirea și consolidarea patriei noastre, decât acela care se intitulează mare patriot, dar care prin vorbele și acțiunile lui sfirește numai zavistia și ura între conlocuitorii de diferite naționalități din aceasta țară.

Este dar bine venită chemarea la munca productivă.

Dispozițiuni cu privire la restituirea în bani din partea Direcțiunii Gen. C. F. R.

După schimbarea regimului C. F. R., prin aplicarea autonomiei, restituiri în bani, pe cari le aveau de făcut organele C. F. R. în cazuri de despăgubiri, apuotamente, depozite, pierderea mărfurilor în timpul transporturilor etc., se efectuau cu avizul Direcțiunii generale C. F. R. Plățile să făceau de multeori cu greutate și cu întârzieri apreciabile, însă ele până acuma nici odată nu au fost sistate.

Dela 15 Martie a. c. s'a sistat orice restituire în bani, chiar prevenită dinainte de 1926, adică din timpurile regimului vechi.

Industriașii și cei interesați în aceasta chestiune, din aceasta cauză suferă pagube enorme.

De aceia Camera noastră de Comerț a înaintat un memoriu detaliat Direcțiunea generală C. F. R. pentru a reveni asupra acestor dispozițiuni și de a ordona ca și mai departe să se efectueze plățile pe cari organele C. F. R. le-au încă de făcut.

O copie a memoriului nostru s'a înaintat Direcțiunii generale a C. F. R. a fost trimisă și Uniunii Camerilor de Comerț pentru intervenire.

Noua Lege Electorală și senatorii Camerelor de Comerț și de Industrie

Făcând o mică reprivire asupra rapoartelor Camerelor de Comerț și de Industrie din întreaga țară, prezentate dela unire incoace, vedem veșnic aceeași deleanță și anume că în rezolvarea diferitelor chestiuni de ordin economic sau nu se cere părerea acestor instituțiuni sau părerea lor nu este pe deplin apreciată. Aceasta împrejurare ne cauzează mari îngrijorări. deoarece o considerăm ca o diminuare a importanței și autorității Camerelor. Din fericire însă mai ales în anii din urmă am avut prilejul să ne convingem de contrariul. După unificarea Camerelor făcută prin noua lege de reorganizare, s'a dat posibilitate acestor instituțiuni de a fi reprezentate aproape în toate organizațiunile cu caracter economic, ceea ce este cea mai desăvârșită cheazășie a recunoașterii importanței lor. Până în prezent Camerele de Comerț și de Industrie i-și au reprezentanții lor în consiliile județene și comunale în Consiliile de Administrație ale Camerelor de Agricultură și ale Muncii, cari până în prezent nu s'a înființat, iar prin noua Lege Electorală li se asigură în total 8 locuri de senatori, având astfel și posibilitatea de ași susține interesele chiar în corpurile legiuitoare. Aceasta inovație nu ne poate decât bucura și suntem convinși că prin aceasta vom ajunge cu un paș înainte în consolidarea economică a țării.

Noua Lege Electorală, sub titlul „Legea Electorală pentru adunarea deputaților și senat” s'a publicat în Monitorul Oficial No. 71. din 26 Martie 1926. In cele de mai jos, pentru orientarea D-lor Consilieri vor arăta dispozițiunile legii cu privire la alegerea senatorilor Camerelor de Comerț și de Industrie.

Conform art. 3. punct c) senatorii Camerelor sunt senatori aleși, prin vot obligator, egal, direct și secret de membrii:

1. Camerelor de Comerț, secția comercială;

2. Camerelor de Comerț, secția industrială.

Membrii, Camerelor, — sub aceasta numire se înțeleg membrii aleși și cei numiți ai Consiliilor de Administrație, afară de cei de drept, — se întrunesc în colegii sperate și aleg din sânul lor câte un senator de fiecare din categoriile de mai sus (1. comerț și 2. industrie) și pentru fiecare circumscricție electorală.

Alegători sunt toți membrii Consiliilor de Administrație, fie aleși sau numiți fără considerare la vârsta, spre a fi eligibil se cer însă următoarele condițiuni: 1. A fi cetățean român, 2. a avea exercițiul drepturilor civile și politice, 3. a avea vârsta de 40. ani impliniți și 4. a avea domiciliul în România.

Dreptul alegătorilor se constată prin cărți eliberate de birourile electorale cărera președinții de camere vor trimite tablou în triplu exemplar despre membri Consiliului județelor respective.

Sunt nedemni a fi alegători sau aleși cei condamnați pentru crime și delictele enumerate în lege, cei în stare de faliment, cei condamnați pentru speculă ilicită, etc.

Toate Camerele de Comerț și de Industrie din țară sunt împărțite în 4 circumscricții electorale cu reședința în următoarele orașe: 1. Iași, 2. Galați, 3. București și 4. Cluj.

Circumscricția Cluj aparțin următoarele județe: Alba, Bihor, Cluj, Făgăraș, Hunedoare, Maramureș, Mureș, Năsăud, Odorhei, Sălaj, Satu-Mare, Someș, Târnavă-Mare, Târnavă-Mică și Turda. La aceasta circumscricție se vor alege 2 senatori, unu pentru comerț și celalalt pentru industrie.

Membrii din Consiliile de Administrație ale Camerelor de Comerț și de Industrie, vor vota pe secțiuni și anume, membrii secțiunilor industrial vor alege un industriaș, membrii secțiunilor comercial vor alege un comerciant.

Președintele biroului electoral este primul-președinte al tribunalului sau locțiitorul său.

Declarațiunile de candidatură se fac la biroul central electoral cu începere din a doua zi după convocarea corpului electoral respectiv și cel mai târziu cu 10 zile libere înainte de data fixată pentru alegere până la ora 18. a ultimei zile. Declarațiunile de candidatură trebuie susținute de cel puțin 5 membri, respective alegători aparținători secțiunea pentru care se depune candidatura. Aceiași alegători nu pot propune decât o singură listă de candidați în acelaș colegiu.

Votarea începe la orele 8 și durează o singură zi. Alegătorii cari nu vor i-și vor exercita, fără temei legitin, dreptul de vot, se vor pedepsi cu amendă civilă de 10.000 Lei fără ca să se poată reduce sub nici un motiv. Alegătorii împiedecați să-și exercite dreptul pe vot vor putea, pentru a preveni condamnarea, să trimeată în scris, în prezinta sau în cursul alegerii, președintelui secțiunii de votare unde urma se voteze, cererea de motivare, întărită cu dovada scrisă a temeiului legitin. Aceasta cerere se poate prezenta prin oricare alegător votant la acea secțiune.

Votarea se face după normele cunoscute în alegerile pentru Camerele de Comerț și consiliile comunale.

Biroul Camerei, cu considerare la importanța acestor alegeri a luat toate demersurile pentru asigurarea bunului mers al lor.

Datoria noastră este să ne îngrijim ca să încredințăm aceste posturi celor mai demne persoane cari prin activitatea binecunoscută să ne prezinte în aceasta privință garanția necesară.

BANCA CHRISOVELONI S. A. R. CLUJ

ca Reprezentanța
oficiului de vânzarea a zahărului
1-10 din București

Primește comenzi de zahăr conform condițiunilor și cu prețurile fixate din partea **Oficiului de vânzarea al zahărului** în orele de serviciu, — la

Secția Comercială
a sucursalei Băncii din Cluj
Str. Memorandului No. 8.

Citiți, abonați

„LEMNUL“

Intregirea circumscricțiunii Inspectoratului Muncii

Pentru intregirea circumscricțiunii Inspectoratului Muncii din Cluj, sub No. 615. la 10. Martie 1926 s'a trimis Ministerului Muncii următoare adresă:

Mai mulți industriași din Turda ne-a soliciat, să intervenim la Dv., ca să admitemi că județul Turda să fie anexat la Inspectoratul Muncii din Cluj.

Motivul este, că județul Turda aparțin Camerei noastre, Inspectoratul Industrial din Cluj și astfel, dacă industriașii au de insprăvit ceva lucru găsește aceste două instituțiuni la îndemână, dar Inspectoratul Muncii pentru Turda este în Târgul-Mureș, care fapt cauzează greutăți, având

în vedere, că multe lucruri — mai ales cu muncitorii — aparțin la toate trei instituțiuni. Ca motive este a se considera și faptul, că unele fabrici din Turda și împrejurami au sediul la Cluj este pe C. F. R. 61 km. cu autobusul însă numai 30 km., iar între Turda și Târgul-Mureș 93 km. care ingreunează comunicația personalului Inspectoratului Muncii sau a industriașilor.

Credem, că năzuința industriașilor din Turda este motivată prin cele înșirate mai sus, prin urmare și Camera de Comerț se alătură la cererea exprimată și roagă, să bl-nevoiți a face arendarea propusă de noi.

Inființarea unei burse de schimb și efecte

În adresele Camerei de Comerț din Cluj adresate Ministerului Industriei și Comerțului, s'a motivat indeajuns necesitatea instituirii unei burse de efecte și mărfuri pentru provincia noastră. Toate oferturile noastre până acuma în direcția aceasta au rămas infructuoase și după 6 ani de acțiune intențită suntem tot la punctul de mâncare, la adresele noastre am primit sau un răspuns negativ sau nu ni s'a dat nici un răspuns.

Camera de Comerț din Cluj în chestia această a făcut la 16 Aprilie din nou următorul memoriu către Ministerul Industriei și Comerțului.

Camera noastră secundată de aproape toate grupările economice din ținuturile realitate transilvănene a început încă în anul 1920. O acțiune serioasă pentru inființarea unei burse de schimb și efecte cereale și mărfuri cu sediul în Cluj. Din anexele de sub 1-4. Vă puteți convinge mai precis asupra motivejor indicate și a importanței instituției acesteia pentru provincia noastră, care în urma unirei sale cu patria numai simția tot mai mult lipsa unei instituții economice pentru mobilizarea valorilor și nivelarea prețurilor la produsele agricole și industriale.

Dar trebuie să constatăm cu regret că toate eforturile noastre în direcția aceasta au rămas infructuoase și după 6 ani de acțiune intențită suntem tot la punctul de Mâncare. La diferitele noastre adrese către Minister sau am primit un răspuns negativ sau nu ni s'a dat nici un răspuns.

Mai pe urmă ni s'a indicat, că Ministerul Industriei și Comerțului va pregăti un proiect de lege pentru reorganizarea burselor de comerț și în baza aceluia se va acorda și inființarea bursei cerute pentru orașul Cluj.

Dar după ce și dela data acestei indicațiuni au trecut mai bine de 3 ani avem impresia că chestia bursei blănuite de Camera noastră, a fost pusă la dosar, pentru un period mai îndelungat.

Cum însă exigențele timpului nu admit, în materia economică interegnuri mai îndelungate, fără a lăsa urme neprelnice în viața comercială și industrială a regiunii, avem convingerea domnule Ministeru, că supunând chestia unui nou și serios studiu, veți sinevoi a admite justetea rererei noastre.

Deasemenea veți face tot posibilul, că cel puțin acuma după 6 ani de asteptare dezideratul cerurilor economice din Transilvania, pentru inființarea bursei în Cluj, să devină în scurt timp un fapt implinit. La această speranța ne îndreptățește, în mare parte și modul obiectiv al noului Guvernământ de a vedea situația economică a ardealului și tendința sa de ar veni cu toate mijloacele în'ajutor.

Ne place a speri Domnule Ministeru că de data aceasta cererea noastră va afla un econ mai favorabil și acest deziderat se va putea satisface fără inconveniente mai mari.

IN VEDEREA INTERNATELOR

Toate imprimatele de contabilitate

Foi de zi,
Evidența alimentelor,
Tablouri, Chitanțe
etc.

se pot procura la

LIBRARIA BOROS, CLUJ

Adunarea consiliului de administrație a Camerei de Comerț din Cluj

Miercuri dimineața la orele 11 a. m. a avut loc în sala festivă a Camerei de Comerț locale ședința consiliului de administrație al Camerei de Comerț din localitate.

Au luat parte la această ședință membrii camerei în frunte cu d-nii. ing. Negruțiu președinte, prof. Camil Negrea comisar al guvernului dl. Căciulă secretarul camerei, dr. Comșa inspector Mazuchiu Pascu, Jahoda, Petre Pop, V. Ilescu etc.

Rând pe rând se discută ordinea de zi care cuprinde următoarele puncte.

Raportul prezidial, raportul de gestiune, contul de gestiune pe anul 1925, bugetul cheltuelilor extraordinare pe 1926, etc.

După aprobarea importantelor chestiuni de gestiune adunarea hotărăște ca viitoarea adunare generală a camerei să se ție la 20 Iunie iar în caz că membrii nu sunt în număr să se ție la 27 Iunie a. c.

Di. Jahoda arată că cheltuelilor camerei de comerț locale sunt foarte mari și din ce'e 30 de camere din România Camera locala e a doua după București în cea ce privește cheltuele.

După alegerea dlui Truțu Ionel la categoria V. (comerț cu îmbrăcăminte) în locul dlui Petricaș dl Victor Ilescu cere ce mai întâi să se transeze chestiunea secretarului al doilea și apoi se vorbească de un al treilea secretar.

Di Jahoda întreabă prezidiul ce se va face cu academia liberă de comerț proiectata astă toamnă și arată că acei care au suferit pagube în urma înudațiilor de astă iarnă nu au fost satisfacți.

Di Căciulă secretarul general al camerei arată că guvernul nu a agreat aceasta institut și afară de asta directorul institutului avea pretențieni exagerate. De aceia a crezut mai bine să se înceapă construirea unui cămin de ucenici de care se simte mai mult nevoie.

În cea ce privește daunele cauzate de inundații cea ce a fost posibil camera a făcut. Astfel să făcut intervenții pentru acordarea de imprumuturi de la Creditul Industrial și la Turda s'a ținut o consfătuire pentru bararea Argeșului. Ca încheiere de dv. Sever Pop arată că activitatea camerei locale e cât se poate de plină de roade și că s'a făcut maximul de economii posibile.

Plicuri eftine furni-
zează numai

B O R O S

Reg. Ferdinand 2. — Telefon 0-83

O contribuție frumousă la întărirea școalelor profesionale

Peste un milion jumate alocat anual pentru ajutoarea școlilor

Cu ocazia adunării consiliului de administrație al Camerei de comerț din localitate au avut ocazia să examinăm gestiunea Camerei locale și în special cheltuelile ei nemnărate.

Între numeroasele cheltueli ce le suportă Camera de Comerț care are un buget de aproape 11 Milioane lei, ea a căutat să ajute într'un mod foarte satisfăcător nevoile școalelor profesionale și a celor de ucenici.

Astfel au fost acordate nevoilor acestor școli suma de aproape 1.400.000.

Vom cita câteva cifre pentru a arăta felul cum au fost ajutate d ferite școli și așezăminte culturale menite de a promova interesele industriei și a comerțului.

Muzeul industrial 100.000, diverse ajutoare de binefacere 50.000, subvenție căminului de ucenici 262.000, subvenție școalei sup. de com. secția româna 50.000, secția maghiară 25.000, diferite cursuri practice 300 000, expozițiile ucenicilor industriali 50.000, pentru construirea palatului Academiei de Comerț din București 450.000, burse de studii 100.000, școla practică de Comerț 250.000, alte alte subvențiuni 50.000 lei.

Faptul aceasta că aproape un milion și jumătate lei au fost alocate în decursul anului trecut pentru ajutoarea și propășirea școalelor comerciale și de ucenici nu poate de cât să ne bucure, iar efectele acestei ajutorări are să iasă curând la iveală: Ne bucură deasemenea faptul că conducătorii camerei are ca punct de onoare executarea că minului de ucenici și dorim ca cu toate piedicile ce i-sepue în cale să izbuțască.

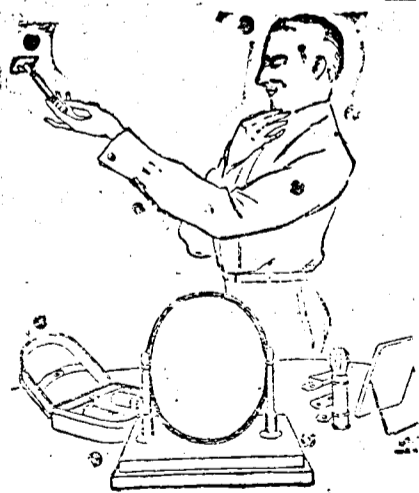
Barba netedă și gulerul curat

sunt privilegiul societății elite și moderne de astăzi!

Dacă cumpărați un aparat de ras de I-a calitate „Unicum“ și 10 lame „Unicum“ pentru 180 lei, vă bărbieriți pentru 3 lei în zecce minute.

Mare asorfiment de pie-se și aparate de ras la

Fiul lui Matia Kun
Cluj, Calea Victoriei No. 2

Abonați „LEMNUL,”

TELEFON: 991.

Adresa telegrafică:

ALETRNO

GANZ

SOCIETATE ANONIMĂ DE ELECTRICITATE & COMP.
Cluj, Str. Regina Maria 16.

Depozit în comision în toate orașele mai mare.
La cereri preliminare (de-vize) gratuite.

Mare depozit permanent de generatori electrici, dinamuri, motoare și transformatori, precum și de contoare de curent alternativ și de material pentru instalațiuni.

Reprezentanța firmei Ganz & Comp. Danubius Societate Anonimă Budapest, pentru motoare cu benzină, motoare de gaz cu pompe, pompe centrifugale, pentru aranjamente de fabrici de cărămidă și pentru vagoane de căl ferate precum și pentru accesoriile necesare.

DOMNILOR AUTOMOBILISTI!

IN INTERESUL DV. LA CLUJ VIZITAȚI

AUTO-GARAJUL: „JILESCU“

PREVĂZUT CU BOXE PT. MAȘINI!

BENZINA, ULEI, CARBID, PETROL.

Deschis ziua și noaptea.

CLUJ Str. Regina Maria No. 6. CLUJ

Citiți și
abonați
Ardcalul

BORVIZ

DE

BORSEC

Regele apelor minerale.

Direcția comercială:

CLUJ

Str. Memorandului 8

(Casa Tischler)

Reprezentanța pt. vechiul regat:

BUCUREȘTI

Strada Carol No. 25

— În chestie nouilor vagoane de clasa IV., cari dela 1 Maiu vor circula la trenurile de persoane și mixte, se vor elibera călătorile, jumătăți de bilete de clasa III-a. Au fost efectuate pentru clasa IV în total 442 vagoane pentru întreaga țată. La distanțe mare ca Timișoara-București, Sighet-București, Chișinău-București se vor atașa câte trei vagoane de clasa IV.

Telegrame: Gépgyár
TELEFON: 148

Turnătorie de fier și fabrica de mașini din Cluj, S. A. Str. CHINTĂULUI 18 (fost Kajántói-ut 68)

Fontă, tevi de presiune, minghinele paralele, potcoave de cizme, colți depotcoave, transmisiuni.

„CRISTAL“ VOPSEȘTE — CLUJ
și CURĂTĂ — Telefon No. 500.

Reteaua ferată din Ardeal intră în patrimoniul statului

În urma tratatelor laborioase urmate la ministerul comunicațiilor, statul român a intrat în deplina proprietate a 17 liniilor ferate particulare din Ardeal.

Condițiunile ee rascum-parare

Acordurile încheiate între statul român și fostele societăți proprietare, prevăd următoarele condițiuni:

Acțiunile de prioritate, în valoare nominală de circa 110.783.000 coroane antebelice, adică 88 la sută din totalul acțiunilor de prioritate de 114.439.000 au fost cumpărate de guvernul român prin rentă pe prețul de 14 franci elvețieni pentru 100 coroane antebelice.

Această rentă, libelată în lire sterline, va fi amortizată în 40 de ani și va purta o dobândă de cinci la sută, plătită în două rate semestriale.

Prin această cumpărare statul român a devenit de fapt proprietarul liniilor, căci acțiunile de fondator, în virtutea legislației actuale din Ardeal, conform actelor de concesiune și a statutelor societăților nu au nici un drept, dacă acțiunile de prioritate nu au primit minimum cinci la sută din capital, iar amortizarea lor nu poate începe decât după ce acțiunile de prioritate au fost amortizate.

Din fapt aceste acțiuni de fondator au aparținut în deosebi județelor, comunelor, ministerelor ungare de agentură, comerț și poștei ungare, cari au beneficiat de construcția

liniilor atât prin ridicarea valorii terenurilor cât și prin serviciul direct prestat și nu au primit nici de fapt o dobândă.

În aceste condițiuni statul nostru împreună cu autoritățile respective a devenit deținătorul aproape al tuturor acțiunilor și poate prin adunarea generală să hotărască lichidarea societăților foste proprietare.

Plata arieratelor

Acordurile încheiate stipulează că arieratele pentru anii 1919—1925, cât s'au exploatat aceste linii de statul român, vor fi plătite pe prețul de șapte franci elvețieni contra 100 coroane antebelice și se vor achita jumătate în numerar, în primii trei ani, iar cealaltă jumătate va fi transformată în rentă de cinci la sută, ca și capitalul și va fi amortizată în 40 de ani.

Prima rată a acestor arierate, care anul acesta se plătește în numerar, a și fost ordonată.

Ministerul de finanțe a remis erilor celor 17 societăți foste proprietare un cek în valoare de 400.000 franci elvețieni, reprezentând a treia parte din totalul de 1.200.000 franci elvețieni, jumătatea sumei globale a arieratelor, egalată a fi plătită în numerar în primii 3 ani dela aplicarea acordurilor încheiate.

Această operațiune dovedește odată mai mult buna voință de care este animat guvernul român în lichidarea angajamentelor pe cari le-a luat odată cu răscumpărarea rețelei ferate din Transilvania.

Intreprinderile forestiere de pe valea Someșului

La cererea justă a întreprinderilor forestiere de pe valea Someșului Camera de Comerț din Cluj a intervenit la Direcțiunea generală C. F. R. din București, în următoarea chestiuni:

Intreprinderile forestiere de pe valea Someșului, în majoritatea lor, întreg materialul de cherestere îl au destinat pentru export.

Aceste întreprinderi însă, față de toate celelalte întreprinderi forestiere din țară, sunt în mare desavantaj pentru că fiind la o mai mare depărtare de porturi au asfel de suportat taxa de transport mult mai mari. Efectul acestei fapt este, că nu pot suporta concurența celorlalte întreprinderi forestiere mai apropiate de porturi, cari fiind astfel în situația de a suporta cheltuieli de transporturi mai reduse, pot efectua vânzările cu prețuri mai mici.

În situația actuală aceste întreprinderi se văd deci complet amenințate în existența lor.

Ajutorul din partea statului este, cu atât mai reclamat față de aceste întreprinderi, cu cât în afară de faptul că fără acest ajutor se pot nimici atâtea întreprinderi în plină dezvoltare cauzând pierderi și pentru stat prin stăjenirea exportului de cherestea, dar că toate aceste întreprinderi sunt într-o regiune pur românească, fiind proprietatea a 44 comune românești, singura lor existență.

Aceste întreprinderi, cari exploatează și pădurile grănicerești năsădene la 3. Ianuarie 1926, au fost comercializate sub supravegherea directoratului Silvic din Bistrița.

Având în vedere că de prezent la Direcțiunea generală C. F. R. se lucrează la modificarea tarifului local C. F. R. în baza celor de mai sus, amintite și în memoriul nostru adresat către Direcțiunea generală C. F. R. s'a cerut ca prin fixarea unui tarif special pentru întreprinderile someșene, adică mai redus, să se dea posibilitatea și acestor întreprinderi de a concura în prețuri, cu celelalte întreprinderi forestiere mai apropiate de porturi.

Regimul Apelor Minerale

În legătură cu dispozițiunile prietoare la importul și taxarea apelor minerale, din partea Direcțiunii Generale a Vămirilor primim următoarele noi dispozițiuni:

No. 95.335 din 12 Aprilie a. c.

Prin ordinul circular No. 293955 din 7. Nov. 1925, și s'a adus la cunoștință că la importul apelor minerale străine, importatorii sunt obligați să vă prezinta chitanța de plata taxei de 25 bani de fiecare sticlă, taxă depusă la Ad-țiile financiare județene sau la Percepțiile fiscale, iar recipisa de plată, prezentată la vamă cu ocazie operației importului, biroul vamal respectiv o va înainta Inspectoratului

General Balneo-Climatic din Ministerul Sănătății, unde se centralizează acele recipise pentru a se putea controla plata taxei de 25 bani de sticlă, conform art. 228. al bugetului general pe exercițiul anului 1925.

Ca urmarea ordinului circular menționat și în urma adresei No. 663. din 29 Martie 1926, a Inspectoratului General Balneo-Climatic, precum și în conformitate cu art. 203 din Bugetul Gl. al exercițiului anului 1926, vă facem cunoaște că, spre deosebire de vechea taxă, actualmente importatorii sunt obligați ca pentru fiecare sticlă să plătească taxa de 10 bani de litru, impozit ce revine Ministerului Sănătății. Procedura este aceeași, și anume: importatorii vor vărsa acel impozit de 10 bani de litru, la Ad-țiile Financiare sau Percepții fiscale, recipisa de plată trebuie s'o prezinte la vama de operație și vămile înaintază apoi lunar acele recipise Insp. Gl. Balneo-Climatic, împreună cu un tablou al importatorilor, specificându-se și sumele depuse de fiecare precum și No. sticlelor imp.

În altă ordine de idei, vă mai comunicăm, că în conf. cu avizul Cons. Sanitar Superior, apa minerală „Franz Josef Bitterquelle” din Budapesta, este considerată ca apă minerală medicinală și ca atare o impune cu tarif redus conf. notei de sub art. 480 din tariful vamal.

Citiți Lemnul

Reduceri tarifare pt. produsele românești importate în Ungaria

În baza convenției comerciale încheiate între România și Ungaria, unele produse românești la importul lor în Ungaria, pe lângă îndeplinirea formalităților fixate, sunt avantajate cu reduceri de taxe.

În legătură cu această convenție Direcțiunea Generală a Vămirilor trimite următoarea adresă înștițată de lista articolelor, cari se pot bucura de aceste reduceri la importul lor în Ungaria.

No. 81. 293. din 24 Martie a. c.

Vă înaintăm aci alăturat un tablou al mărfurilor cari la importul lor în Ungaria, trebuie să fie însoțite de certificate de origină, spre a le putea bucura de avantajele reducerii de taxe, acordate de Ungaria, prin diferitele convențiuni comerciale.

Toate aceste mărfuri sunt evidențiate și cu articolul respectiv din tariful vamal ungar și vi le trimitem pentru a și reduse la cunoștința acestor, cari ar importa mărfuri în Ungaria.

Cu această ocazie vă mai facem cunoscut că pentru moment, legalizarea certificatelor de origină de către autorizațiile diplomatice și consulare ungare, la importul mărfurilor în Ungaria, nu mai este necesară.

Totalul conține brânzeturi, spirtoase vinuri, medicamente țesăturii etc.

Exportul fabricilor de oglinzi din Ardeal

Intervenția Camerei de Industrie din Cluj

Fabricile de oglinzi din Ardeal au luat o așa dezvoltare în cât sunt în posibilitatea de a exporta o parte din produsele lor în străinătate.

Camera de Comerț și Industrie din Cluj în urma cererilor acestor fabrici care cad în circumscripția ei, a făcut demersuri la centru pentru ușorarea taxelor de export pentru asemenea produse, întrucât tariful vamal nu prevedea nici-o taxă specială la export pentru oglinzi, aceste articole căzând sub o taxare de 22 procent ad valorem. Rezultatul a fost favorabil toate birourile vamale au primit următorul ordin.

„În urma întâmpinării Camerei de Comerț și Industrie din Cluj și pe baza avizului direcțiunii generale a comerțului din ministerul de Industrie și Comerț, la exportul oglinzilor fabricate în țară veți aplica tariful articolelor de sticlărie fabricate în țară.”

Abonați „Ardealul”

PALAIS DE DANSE

Calenaua „PALACE”

Proprietar
ALEXANDRU BREINER

Program senzațional
pe luna Mai

În fiecare seară de la ora 10¹/₂

MIMI SHORP!

Dansatoare fenomen mondial

Halász Vidos Jenő Gyarmati Bandi Mancsi

DODO & MIMY
danse mondain

Bébé Florescu :: Lucy Mariora

TUCCY and SNUPPY

Andre and Elly — Marcella

După reprezentație Jazz-Band!

MARE ASORTIMENT DE
RAGLANE, SI HAINE DE BĂRBATI
SI COPIL LA

M. Neumann

CLUJ
Piața Unirii 14.

Stiri economice externe

Reinoirea liniei aeriene Varșavia—Viena. — Campania de navigația aeriană „Aerolet” pune din nou în funcțiune linia aeriană Varșavia - Cracovia - Viena. Aeroplanelor vor pleca din Varșavia în fiecare zi, afară de Duminecă, la ora 8.30 dimineața, sosind la Cracovia la 11., și un sfert de unde vor pleca mai departe la ora 12 ajungând la Viena la ora 15.

Din Viena aeroplanelor își vor lua drumul îndărăt la ora 8.30 dimineața având sosirea pentru Cracovia la 11.30. La ora 12.30 aeroplanelor vor pleca din Cracovia, ajungând la Varșavia la ora 15.15.

În urma convenției aeriene cu Cehoslovacia, pasagerii nu vor avea nevoie de viza cehoslovacă de tranzit.

Un nou împrumut intern în Rusia Moscva. — Comisariatul finanțelor a înaintat consiliului comisariatelor propoziția un proiect pentru un al doilea împrumut intern cu dobânda 8 la sută. Împrumutul va fi de 100 milioane ruble aur pe timp de 6 ani, în 10 serii a 10 milioane ruble. Rentele sunt a 50 rub, a 500 și a 100 rub. Dobânda e plătită de două ori pe an, începând dela Septembrie 1926.

Petroleum alb în apropierea mării negre. Moscva — O comisiune a controlului industrial a cercetat în ultimul timp noile zăcăminte de petrol, cari se întind la nordul regiunii Napsk lângă localitatea Snoror-Cerkaskoie.

Aceste izvoare au fost descoperite abia câțiva ani în urmă. Imediat la suprafața depozitelor de petrol prezintă o așa situație încât materia este scoasă cu căldările dela o adâncime de 2,5 m. Ziarul „Molot” din Rostov aduce la cunoștință că acest „petroleum alb” cuprinde peste 50 la sută benzină de cea bună calitate. În lămpile obișnuite, acest petroleum arde ca gazul lampant.

Piața pieilor din Polonia. Varșovia. — În ultimul timp s'a înregistrat o ameliorare simțitoare pe piața de ghețe și piele din Polonia. Cauza acestei întorsături favorabile este punctea în aplicare a ordonanței din 10 Februarie 1926. În urma acestei ordonanțe detaiștii au fost siliți să-și procure materlalele pe piețele interne. Până acum se vindeau în Polonia ghețe aduse din străinătate cu prețuri destul de ridicate. Ghețele produse din materlalele locale vor fi și mai ieftine și care fapt va contria la ameliorarea pieței de piele din Polonia.

Agricultura și industria din Ucraina. Moscva. — Zilele trecute președintele consiliului comisariatelor poporului V. Ciubar, a făcut în ședința celei de a doua secțiuni a comitetului central al Uniunii Sovi-

etelor un expozeu asupra situației economice din Ucraina,

După deelarările lui, situația agriculturii ucrainene se ameliorează. În 1925 totalul recoltei produselor celor mai pricipale a fost de 1,049,000.000 poduri. Această cifră este cu 70 la sută mai superioară de cea din 1924 și cu 23 la sută de cât cea din 1923. În comparația cu anul curent această cifră prezintă 98 la sută. Totalul suprafeței însemnate în anul 1925, este aproape egală cu cea însemnate în 1916.

Industria însă nu s'a dezvoltat în măsura cum s'a dezvoltat agricultura. În 1912 industria rusească a oferit 24,3 la sută din produsele necesare pieței locale. În prezent ea oferă 21,4 la sută. Dezvoltarea diferitelor ramuri industriale este foarte variată. În timp ce unele au ajuns la cifra antebelică, altele au rămas încă cu mult în urmă. Industria cărbunilor de pământ a produs 77 la sută din cantitatea antebelică pe când industria metalurgică nu prezintă decât 40,2 la sută.

Exportatorii ardeleni despre îmbunătățirea transporturilor

Căile ferate în măsură a satisface nevoile exportului

Să știe că dela venirea actualului guvernul exportul a luat în general un mare avânt. Pe deoparte în urma revizuirii tarifului vamal iar pe de altă parte în urma măsurilor luate pentru îmbunătățirea transporturilor pe C. F. R.

În cercurile econome din Ardeal aceste din urmă măsuri au fost primite cu o deosebită satisfacțiune pentru că datorită lor transporturile se desfășoară în mod absolut normal. Având prilejul a sta de vorbă cu câțiva exportatori ardeleni, aceștia ne-au înfățișat actuala situație a transporturilor în următoarele,

Îmbunătățirea condițiilor de transport este una reală. Astăzi aproape nici nu mai există cereri de vagoane cari nu sunt satisfăcute la timp. Exportul se face atât cu vagoane ale căilor noastre ferate, cât și cu vagoane împrumutate din Ungaria și Cehoslovacia. Firește intensificarea exportului va trebui să aibă drept urmare o sporire a numărului de vagoane de împrumut. Și după asigurări primite din cercuri autorizate, Ungaria ar fi dispusă a ne pune atâtea vagoane la dispoziție încât să poată ieși din țara zilnic 3000 vagoane, Cehoslovacia ar fi declarat însă că nu poate mări contingentul actual de vagoane împrumutate nouă, Mai trebuie adăugată și sporirea numărului de vagoane ce se va putea realiza prin îmbunătățirea serviciului mișcării c. f. r., pentru obținerea căreia s'au luat măsurile necesare.

Astfel stând lucrurile, exportatori se văd scutiți de-o mare dificultate din trecut, căci nu mai sunt nevoiți a suporta și riscurile greutăților de transport.

Dezvoltarea sericulturii în Iugoslavia

Belgrad, Mai. (Ceps). În viața economică a statului iugoslav, sericultura ocupă un loc foarte însemnat, importanța ei fiind în continua creștere.

În ultimul timp zierele iugoslave acordă o mare atenție dezvoltării sericulturii, susținând că ea trebuie ajutată prin orice mijloace. După datele dinainte de războiu producția totală de mătase din regiunile actualului regat iugoslav, a fost evaluată la 2,500.000 kg. gogoși de mătase, în valoare de 10.000 dinari aur. Producția de mătase postbelică a scăzut cu 30 la sută. Din anul 1920. produsele de mătase sunt iarăși în creștere.

Regiunea Voivodina avea în 1920. un număr de 2.281 crescătoriilor, cari au produs 58.354 kg. gogoși de mătase, în 1925. numărul crescătoriilor a crescut, producând 359.429 kilogram.

În Serbia de nord se aflau în 1920, 610 crescătorii cu o producție totală de 9.829 kg. gogoși. În 1925. numărul crescătoriilor a ajuns la 8.110, iar producția la 118.000 kg.

În Serbia de sud progresul este și el destul de însemnat. În anul 1920, se aflau 2.443 crescătorii cu o producție de 143.377 kg. În anul 1925. au fost 3.620 crescătorii cu o producție de 306.360 kg. Deasemenea și sericultura din Croația și Slovenia prezintă un însemnat progres.

După aceste date se poate vedea că sericultura s'a dezvoltat mai mult în Voivodina. Serbia de Nord, Croația și Slovenia prezintă aproape același grad de dezvoltare a sericulturii.

Sericultura poate avea o mare influență asupra dezvoltării industriei iugoslave, în special în ce privește fabricarea țesăturilor de mătase, cari sunt importate din străinătate.

Zierele iugoslave arată că în această privință i-și pot spune cuvântul atât statul cât și întreprinderile particulare. Unele cercuri și ziere susțin că în această privință trebuie alcătuită o lege care să reguleze toate raporturile, să se înființeze cooperative pentru creșterea gogoșilor de mătase. Inițiativa statului poate asigura succesul acestor întreprinderi.

Exportatorii și promisiunile guvernului

Comerțianții cer precizarea regimului vamal

Zilele trecute am anunțat că guvernul este hotărât a reduce taxele de export, așa cum promisese delegației exportatorilor.

Acest lucru dovedește încă odată subordonarea poliției economice a guvernului actual directivelor d-lui V. Brătianu, care nu se poate împăca cu reducerea acestor taxe, deoarece bugetul pierde sume importante.

Pe de altă parte exportatorii găsesc această temere nejustificată căci exportul stagnează tocmai din cauza taxelor excesive.

Normal ar fi — spun ei — ca taxele la lemnărie, grâu, făină, etc. să fie scăzute după ce vor fi asigurate cerințele consumului intern.

De altfel acest lucru cadrează și cu concepția d-lui Garoflid care susține cu tărie intensificarea exportului. Rămâne însă după cât se pare

ca această măsură economică să cadreze și cu vederile d-lui V. Brătianu.

Eri dimineață s'a prezentat d-lui Manoilescu, subsecretar de stat la finanțe, o delegație de comercianți cari au cerut să se fixeze noul regim vamal.

Mărfurile (stau nevămuite se pierd bani cu magazinajul, în așteptarea regimului provizoriu.

D. Manoilescu, a promis că guvernul se va fixa asupra regimului de adoptat,

— O nouă bogăție a țării noastre. Lângă comuna Lunca din județul Hunedoara s'a găsit un câmp întins cu guano, un gunoiu foarte bun, pe care până acum eram nevoiți să-l cumpărăm din țări streine, pe bani scumpi. Acum, acest îngrășământ se va ieftini în așa măsură, încât va putea să și-l cumpere chiar și omul cel mai sărac.

O societate de ingineri a și început lucrările pentru clădirea unui drum de fer, dela Lunca până la Hațeg, ca astfel gunoiul să poată fi transportat în toate părțile țării. Pricipătorii spun că gunoiul dela Lunca e mai bun chiar și decât cel găsit în Brazilia și alte țări ale Americii de miază-zi.

Restauratorii expun doleanțele lor

Chestiunea maximării mâncarilor.

Impozitul asupra chirilor.

Noi conducători ai orașului Cluj la alcătuirea noilor prețuri maxime pe luna curentă nu au maximat prețul cămei de vită. Măsura acesta nu poate de cât să ne bucure deoarece am căutat totdeauna să luțum pentru ei o liberiate exclusivă a comerțului. Dar nu despre chestia asta vrem să consiliu aci.

Ne maximând carnea de vită primăria a maximat mâncările tarifate făcute cu carnea de vită. Pe deoparte a lăsat prețul cămei de vită liber la transacție pieței, iar pe de altă parte a maximat mâncările el se gătesc în restaurante, știinduse că odată carnea nemaximată ve va scumpi. În fața acestei caz care nu poate de cât să șicaneze pe restauratori care se simțesc nedreptățiți, un grup de restauratori în frunte cu d. Iuliu Lazăr secretarul Uniunii patronilor în alimentare sau adresat dlui ajutor de primar V. Osvadă arătându-i nedreptate făcută prin noua ordonanță.

Deasemenea delegația de restauratori a cerut dlui. Osvadă să le scadă impozitul de 30 la sută la care sunt impuși asupra chirilor la localuri la 15 la sută. Ei au arătat că ei sunt puși pe picior de egalitate în privința acestui impozit cu băncile și că chiar în București acest impozit nu întrece 15 la sută.

DL ajutor de primar Osvadă a promis că va studia aceste chestiune și va căuta a soluționa aceste cereri menite de a ajutama comerțul restauratorilor.

**Abonați
„Ardealul”**

PIAȚA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ

Piața cerealelor

Reducerea taxelor vamale dela 15 la 7.5 iire sterlinge ale făinei a avut un efect de îmbunătățire asupra prețurilor grâului, iar cererea din parte Cehoslovaciei, cât și în porturi s'a pronunțat ferme, Odată cu sistarea ordonanței actuale a stânjenirii târgului de devize, piața cerealelor după sărbători va înregistra importante îmbunătățiri.

Prețurile cerealelor actuale sunt positatea Cluj la:

Grâu lei	1080—
Secară „	660—680
Orz „	625—630
Porumb	585—590
Ovăz „	640—
Fasole „	600—
Făine de pâine lei	14—kg.
„ de fiert lei	17—kg.
„ de 0 0 lei	18.50 kgr.
„ de grizi	22 lei-kgr.
Tărâte lei	450 kgr.

Ch.

Vite

Vite	24—22
Porci	32—48
Vișel de lapte	34

Petrol și derivate

Prețurile au fost:

Țiteiul cotează 28.100—28.300 lei vagonul de Bușteni și Băicoiu ușor și 22.900—23.000 lei, cel de Moreni neparafinos.

Benzina ușoară e cerută la 10.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 10.30 lei kgr.

Benzina grea e cerută la 7.10 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 7.15 lei kgr.

Petrolul lampant este cerut la 2.90 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferit la 3.00 lei kgr.

Motorina este cerută la 1.90 lei lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 2.— lei kgr.

Păcura este cerută la 1.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 1.55 kgr.

Uleiurile CFR. se găsesc la 5.15 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Uleiul regal e cerut la 7.30 lei kgr. loco fabrică fără taxe, OO a 8.30 lei kgr. și cel OOO la 11.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Fierărie

Cositor lei 340—335.
Compoziție dela 10 la 80 la sută, conținut garantat de cositor lei 46—295.

Plumb lei 44—48.

Zinc lei 4—55.

Antimoniu lei 100.

Aramă lei 105—135.

Alamă lei dela 103—130.

Tablă neagră dela 05—140 mp. lei 21—14 —.

Tablă neagră de acoperiș dela Nr. 16—Nr. 22 lei 21—50.

Tablă galvanizată dela Nr. 18—Nr. 22 lei 30—32 pe kgr.

Tablă albă dela 90 libe la 216 lei 1500—3350.

Fer: în bare lei 10—60.

„ beton lei 10—60

„ cornier lei 10—70

„ balot 12.50

Țevi de gaz: negre dela 24—350 lei.
Țevi galvanizate ca mai sus, cu 40 la sută adaus.

Spirtoase

Spirit engros 46—50 lei.

Vin 17—35 lei.

Maniatură și Textile

Zefir m. lei 42—222

Batist m. lei 45—135.

Mătasă m. lei 600—1700.

Pânză m. lei 39—100.

Ciorapi de bumbac lei 26—35.

Ciorapi de ață lei 80—90.

Ciorapi de fildecos lei 85—150.

Mănuși de ață lei 30—100.

Coloniale

Cafea Rio 118—120.

„ Maragojip 240—60.

„ Salvador 185—195.

„ Portorico 165—170.

Orez Rangoon 22—50.

„ Japonez 28—.

Cacao Corf. 72.

Lămâi per ladă 850

Ceai Moning 130, O. P. 220—30.

Migdale 195—220.

Zahăr 27—30.

Piper 98.

Scorțișoară 76.

Alune 185—195

Furac

Fân 200—220.

Lucernă 220.

Pae 50—70.

Pielărie

Talpa I-a lei 155.—170

Talpa II-a lei 140—155.

Crupon I-a lei 195—220.

Crupon II-a lei 145—205.

Gatur 100—135

Porle 90—130.

Porle englez 155—190.

Box negru I-a 80—90.

Box negru II-a 60—70.

Box color I-a 110—130.

Box color II-a 70—90.

Chevreaux 70—100.

„ lac 110—135

Chimicale

Salicil 230—50.

Glicerină 135.

Formalin 85.

Naftalin 24—28.

Accid carbonic 68—74.

Chinină sulfurică 5000.

Stearină 85.

Parafină 50.

Ceresină 70—75.

Sare bismut 1200—1400.

Vaselină albă 85.

„ galbenă 45.

„ albă americană 110

„ galbenă americană 70.

Abonați Ardealul

Produsele FABRICII DE BERE CZELL din Cluj -- Mănăstur:

bere albă „URSUS“ bere albă specială
„URSUS“ -- EXTRA bere neagră din malț
dublu HERCULES se capătă pretutindeni!

Abonati „Lemnul“

ELEONORA SZILÁGYI S. A.

Fabrică autorizată pentru producerea de liqueururi,
romuri și cognac, și

Prima Fabrică Română de șampanie CLUJ.

PRODUCE:

tot soiul de liqueururi, romuri, cognac și punchuri de prima calitate și igienice autorizate prin legea sanitară.

Șampaniile excelente „Favorit“-sec, „Demi“-sec, „Extra“-sec și „Femina“.

Pivnițele societății sunt aprovizionate cu vinuri provenite din cele mai renumite podgorii ardelenesti, din vechiul Regat și podgoriile Aradului.

Specialități: „Rózsamál“, Șom-dulce (Corniță), Rizling-dulce, Călugărul sur și vinuri de „Asszu“.

Biroul central, pivnițele și fabrica de șampanie se află în **CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 103.**

Filiala: în **REGHINUL-SĂSESC.** (Casă proprie.)

16—52

Mare târg de GHETE LA

FRĂȚII GONDA

Cluj—Oradea-Mare

(vis-a-vis de postă)

Pentru funcționari prețuri reduse

Plăcile de Asbest (Eternit)

„METEOR“

ale fabricii de eternit din Oșorheiu jud. Bihor

sunt cele mai durabile și mai plăcate! Acoperemântul nu are nevoie de îngrijire și reparare, rezistă tuturor tenpestațiilor, precum și focului, e mai bun și mai ieftin ca cel de tînuihea sau țiglă. Executăm lucrările de acoperire în toate culorile și după toate sistemele moderne.

**Acordăm garanție pentru calitatea materialului și manopera acoperișului
Reprezentanțe în toate centrele de județe.**

INFORMATII

— Numărul viitor al ziarului „Ardealul“ va apare în ziua de 6 Iunie din cauza reorganizării gazetei noastre care va apare în format mare a gazetelor din București și va avea titlul „Ardealul Economic“ Organ al industriei, comerțului și finanțelor din Ardeal și Banat cuprinzând un bogat material economic și informativ.

— Incepând cu numărul de față ziarul nostru își deschide larg coloanele pentru a face o ancheta obiectivă asupra chestiunii gazului metan.

In dorință de cerceta această chestiune din toate punctele de vedere, apelăm la cititorii noștri specialiști în această chestiune pentru a ne da materialul informativ și articole pentru a elucida această chestiune importantă pentru Ardeal. In numărul de față publicăm un articol interesant și judicios al dlui I. Martologiu procurist la „Industria Sărmii“ iar în numerele viitoare vom publica alt articol al dlui inspector general industrial Blankenberg în chestiunea gazului metan. In numerele viitoare vom continua de a da publicității și alte articole interesante în această materie.

Redeschiderea liniei Transiberiene. Guvernul sovietic a autorizat deschiderea căii ferate Transiberiene care va avea loc în decurs de 3 luni. Astfel se va putea merge din Londra până în China în timp de 14 zile și de acolo în Japonia în 4 zile. Trenul compus din șase vagoane de lux va pleca din Calais prin Ostende, Bruxelles Berlin, Varsavia, Moscva. Tomsk, Irkutsk, și de acolo la Peking și Corea.

— Proprietarul cafenelei „City“ Josif Breiner din Cluj a fost amendat cu suma de 74.000 lei din cauza că s'a găsit la el două perechi de cărți provenite din Ungaria, 2000 țigarete și 600 pachetele de foițe ungurești.

— Pe piața orașului Cluj s'a ieftinit berea în timpul din urmă cu 1 leu și 50 bani la pahar.

— Și industriași de petrol cer guvernului printr'un memoriu

o reducere de 20 la sută a taxelor de transport pe conducte, spre a putea tine piept cu concurența străină.

— Venitul Camerei de Comerț și Industrie din Cluj pe exercițiul anului 1925 a fost de 6.623.382 lei iar cheltuielile se cifrează la 4.844.025 având un excedent de 1.679.356 lei.

— Am arătat într'un număr trecut al ziarului nostru cum la inițiativă Camerei de Comerț locale s'a decis imediată înființare a unui cămin de ucenici urmând ca construirea lui să se înceapă imediat.

Suntem însă informați că anumiți conducători ai orașului caută să pună bețe în roate înfăptuirii operei oasteia atât de așteptate și se dă chiar numele dlui Consilier dr Kertész ca acela care caută să târăgăneze lucrurile. Atragem și noi atenția dlui Primar asupra acestui lucru și credem că cu a sa autoritate va face să ia ființă acest așezământ atât de necesar progresului profesional.

— Direcția generală a monopolurilor statului a luat severe dispoziții pentru stărpirea contrabandelor de produse monopolizate. In acest

scop s'a numit o comisie compusă din dnii Arion Pădurariu, Nicolae Berea și Ion Cojocaru, care este condusă de d. Corneliu Marinescu din Cluj. Această comisie va lucra în comun acord cu organele polițienești, în orașele Arad, Timișoara, Lugoj, Oradea-Mare, Cluj și Orșova.

— Ministerul de finanțe a luat dispoziții ca pe viitor să nu se admită loterii decât numai pentru scopuri de binefacere. Vor putea cere aprobare în acest sens numai localitățile unde bântue foamea, sau unde au fost inundații și incendii.

— Pentru răscumpărarea liniilor ferate particulare din Ardeal, a fost numit membru în comisiune delegată de stat pentru acest scop, și ziaristul Nicolae Dașcovici, profesor universitar ca specialist în chestiunile de drept internațional.

— S'au luat dispoziții pentru înlocuirea tuturor taxatoarelor de autobuse, cari nu vorbesc românește.

— Astăzi au fost trimiși în judecată pentru nerespectarea orelor de închidere comerțului locali Alexandru Polony și Ernest Jacob.

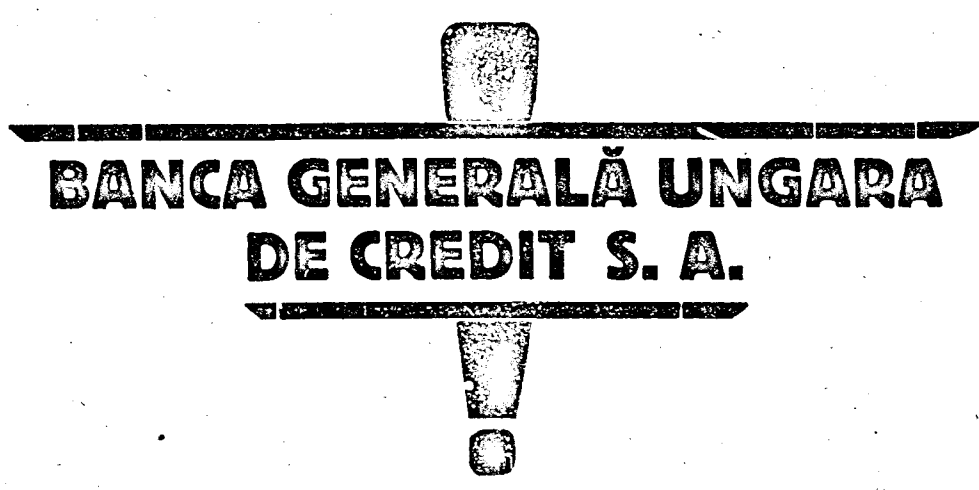
Abonați „ARDEALUL“

Efigia lui Mussolini pe noile bancnote italiene. Agenția Radio-Națională anunță că „Banca D'Italia“ este exclusiv încarcinată cu retragerea actualelor bancnote și cu emisiunea nouilor bancnote care vor purte efigia lui Mussolini. (Balkan-Rador.)

„TACĂMUL“
FABRICĂ DE OBIECTE DE ARGINT
CLUJ, Str. NICOLAE IORGA 11a.
FABRICĂ: Tacămurii, servicii de masă, obiecte de lux, etc. — Numai pentru revanzători Telefon 482-
DAȚI ATENȚIE LA MARCA FABRICEI !!!

ATENȚIUNE!
Reclama făcuta în ziarul „ARDEALUL“ este cea mai eficientă.

BANCA GENERALĂ UNGARA DE CREDIT S. A.

Filiale:
Oradea-Mare, Brașov, Timișoara

Sticlărie și porțelan geamantane pentru călătorie și gente de piele pentru doamne, mai ieftin cumpărați în **Magazinul „PARISIEN“** Cluj, Calea Reg. Ferdinand 12.

Ciorapii SĂNDOR sunt cei mai buni! **CLUJ, Piața Unirii 9**